

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยเรื่องความแปลกแยกทางการเมืองของชนชั้นกลางในจังหวัดเชียงใหม่ ภายหลัง วิฤตการเมืองเมษายน – พฤษภาคม (พ.ศ. 2553) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ ประการที่หนึ่ง เพื่อศึกษาว่าวิฤตการเมืองช่วงเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ทำให้ชนชั้นกลางในพื้นที่เขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่มีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองเกิดขึ้นหรือไม่ ประการที่สอง เพื่อศึกษาถึงมิติความแปลกแยกทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ภายหลังจากที่เกิดวิฤตการเมืองช่วงเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2553 และประการที่สาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแปลกแยกทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ บทสรุปของการวิจัย มีรายละเอียดโดยแบ่งเป็น 4 หัวข้อดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการทำวิจัยเรื่องความแปลกแยกทางการเมืองของชนชั้นกลางในจังหวัดเชียงใหม่ ภายหลัง วิฤตการเมืองเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2553 มีแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย 2 ประการ คือ แนวคิดความแปลกแยกทางการเมือง และ แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ แนวคิดความแปลกแยกทางการเมือง (Political Alienation) นั้น ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำ มาใช้ในแง่ความหมายที่ว่าความแปลกแยกทางการเมืองเป็นภาวะที่ประชาชนมีความรู้สึกที่แสดงถึงความไร้อำนาจ ไร้ความหมาย ไร้บรรทัดฐาน และความโดดเดี่ยว ทำให้ไม่มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความไม่ตั้งใจหรือถูกบังคับ อันเนื่องมาจากการที่รัฐมีลักษณะเป็นอิสระจากความต้องการและความตั้งใจของประชาชน รวมทั้งมีอำนาจในการข่มขู่คุกคาม บงการ และเป็นศัตรูกับประชาชนซึ่งเป็นลักษณะการแบ่งตามแนวคิดของ Finifer (1972) และเป็นแนวคิดที่นักวิจัยทางรัฐศาสตร์มักจะใช้เป็นกรอบในการศึกษาความแปลกแยกทางการเมือง และงานวิจัยฉบับนี้นำมาใช้ด้วยเห็นว่าในบริบทของการศึกษาซึ่งกล่าวอ้างถึงบริบททางการเมืองภายใต้ระบบทุนนิยมที่มีประเด็นทางเศรษฐกิจเป็นตัวจุดชนวน และมีวิฤตทางการเมืองเป็นบริบท กล่าวคือ ภายหลังจากที่เกิดการรวมตัวและการปะทะกันของกลุ่มคน 2 กลุ่มที่แบ่งแยกกันเป็นสองฝ่ายแล้ว ปรากฏว่าผลของการปะทะกันดังกล่าวได้มิได้ส่งผลเพียงคนที่อยู่ใน

เหตุการณ์เท่านั้น ทว่า กลับส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเป็นวงกว้างและรุนแรงเป็นอย่างมาก ซึ่ง เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอันนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ทั้งที่ได้แสดงออกและไม่แสดงออก ภายหลังจากเกิดการรวมตัวของกลุ่มการเมืองที่หลากหลาย ดังกล่าว และมีกลุ่มชนชั้นกลางเป็นกลุ่มที่ต้องการศึกษา ด้วยเหตุว่ากลุ่มชนชั้นกลางเป็นกลุ่มที่ถูก กล่าวอ้างถึงว่าเป็นตัวแสดงหลักในเหตุการณ์ ในขณะที่เดียวกันในกลุ่มชนชั้นกลางนี้ก็มีคนอีกส่วน หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวแม้มิได้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้นแนวคิดชนชั้นกลางจึง ถูกนำมาใช้ในที่นี่ ส่วนแนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นำมาใช้เพื่อศึกษาหาความ สืบเนื่องของความแปลกแยกทางการเมืองที่นำไปสู่ผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดย จะพิจารณาถึง ความแปลกแยกทางการเมืองใน 4 มิติ ว่ามีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นไร โดยในงานวิจัยชิ้นนี้จะแบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 แบบ คือ การมีส่วนร่วม ทางการเมืองแบบเป็นทางการ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มชนชั้นกลางใน จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้หลักของการอนุมานว่า คนเหล่านี้อยู่ในสถานะที่คนให้สังคมให้คุณค่าและ ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับหนึ่ง ด้วยการใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ คือ ระบบการศึกษาซึ่งมีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำคือระดับปริญญาตรี มีความหลากหลายในอาชีพและเก็บ ข้อมูลโดยกระจายไปตามสถานที่ต่างๆ โดยเป็นประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัด เชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ใช้รูปแบบวิธีการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการ เก็บข้อมูล

ส่วนของคุณสมบัติทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 20 คน แบ่งเป็นเพศ ชาย 10 คน และเป็นเพศหญิง 10 คน มีอายุอยู่ระหว่าง 26-55 ปี จบระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 11 คน กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโทจำนวน 4 คน และจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน เป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิดจำนวน 14 คน เป็นคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเชียงใหม่ มากกว่า 15 ปี จำนวน 4 คน และเป็นคนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเชียงใหม่น้อยกว่า 15 ปี จำนวน 2 คน กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนประกอบอาชีพแตกต่างกันไป ได้แก่ พนักงานบริษัทเอกชน พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ตำรวจ ทหาร ครู อาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัย ค้าขาย เจ้าของธุรกิจ ข้าราชการ และ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลจากการวิจัยทำให้พบว่าเพศ มีผลต่อความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง นั่นคือเพศชายมีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง มากกว่าเพศหญิง แต่พบว่าปัจจัยทางด้านอาชีพไม่มีผลต่อความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง สำหรับข้อสรุปของผลการวิจัยเรื่องความแปลกแยกทางการเมือง มีดังนี้

5.1.1 ความแปลกแยกทางการเมือง

จากผลการวิจัยนั้นผู้วิจัยจะจัดกลุ่มเป็น 4 ประเภทตามมิติความแปลกแยกทางการเมือง โดยได้อ้างอิงแนวคิดของ Finifer (1972) ซึ่งแบ่งมิติความแปลกแยกทางการเมืองและความหมาย โดยสรุปดังต่อไปนี้

ความแปลกแยกทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมที่ประชาชนมีความห่างเหิน หรือแยกตัว อื่นเนื่องมาจากความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง ความรู้สึกถึงการเมืองที่ไร้บรรทัดฐาน และความรู้สึกทางการเมืองที่โดดเดี่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อความสนใจทางการเมืองรวมถึงการรับรู้และการมีส่วนร่วมต่างๆ ทางการเมือง

ความรู้ไร้อำนาจทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เขา รู้สึกไม่สามารมีผลกระทบต่อกรกระทำใดๆของรัฐบาลได้ หรือเขาไม่สามารถมีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับการจัดสรรทางอำนาจของคุณค่าต่างๆเพื่อสังคมซึ่งเป็นหัวใจหลักของกระบวนการทางการเมือง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นรู้สึกถึงการไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งทางการเมือง ไม่มีการมีตำแหน่งทางการเมือง และไม่สามารถจะมีอิทธิพลใดๆ ต่อการตัดสินใจของกลุ่มผู้นำและกลุ่มผู้แทนในทุกระดับ

ความรู้ไร้ความหมายทางการเมือง หมายถึง การตัดสินใจต่างๆทางการเมืองเป็นสิ่งที่แต่ละคนไม่สามารถที่จะทำนายได้และไม่ชัดเจน ความรู้สึกนี้ถูกทำให้เข้าใจทางเลือกต่างๆ ทางการเมือง เป็นสิ่งที่ไม่มีความหมาย เนื่องจากไม่สามารถทำนายผลลัพธ์ใดๆ ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่สามารถใช้ทางเลือกต่างๆในการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของสังคมได้

ความรู้ไร้บรรทัดฐานทางการเมือง หมายถึง ความรับรู้ของบุคคลที่คาดหวังว่ากฎระเบียบต่างๆ ที่ต้องใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปกครองได้สูญสิ้นไปและแยกตัวมาจากพฤติกรรมที่มันควรจะเป็น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นรู้สึกถึงการไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางการได้มาและการใช้อำนาจ ด้านนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ

ความโดดเดี่ยวทางการเมือง หมายถึง การปฏิเสธซึ่งเป่าหมายและบรรทัดฐานทางการเมือง ซึ่งถูกจัดตั้งและร่วมกัน ใช้ของสมาชิกในสังคมซึ่งมองว่ากฎเกณฑ์ในการปกครองทุกอย่าง เป็นสิ่งที่น่ากลไกไปหมด รวมถึงยังแสดงออกถึงนัยยะพฤติกรรมที่ต่างไปจากกระแสหลัก ซึ่งทำให้บุคคลนั้นรู้สึกถึงการปฏิเสธรัฐ และคิดว่าตนเองสามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยรัฐ

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชนชั้นกลางมีความแปลกแยกทางการเมืองในระดับหนึ่งเท่านั้น นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างมีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความรู้ไร้อำนาจทางการเมือง ความรู้ไร้ความหมายทางการเมือง และความรู้ไร้บรรทัดฐานทางการเมือง ทั้งนี้ เป็นผลมาจากวิกฤตการเมืองในช่วงเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกที่ว่า ตนเองไม่สามารถที่จะจัดการกับวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด

และรู้สึกว่าคุณเองไม่สามารถที่จะมีอิทธิพลใดๆ กับการจัดการกับวิกฤตที่เกิดขึ้นได้เลย ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาเป็นตัวอย่างที่พวกเขา รู้สึกเป็นอย่างมาก ยิ่งว่า พวกเขาไม่มีอำนาจในการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนที่พวกเขาก็ยังไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่ามีที่มาจากวิธีการใดสะท้อนความรู้สึก ไร้ความหมายทางการเมืองที่แม้พวกเขาจะเป็นผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง แต่ไม่อาจแน่ใจ ว่าผลของการเลือกตั้งที่ออกมา นั้น เป็นไปตามกลไกอันโปร่งใสและบริสุทธิ์ยุติธรรมหรือไม่ แต่ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างก็ยังคงมีกิจกรรม หรือมีการกระทำที่สะท้อนถึงความพร้อมในการที่จะมี ส่วนร่วมทางการเมืองอยู่พอสมควร ในส่วนของความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความไร้ บรรทัดฐานทางการเมืองนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในตัวของผู้มีอำนาจในระบบ หรือผู้บังคับใช้กฎระเบียบในระดับค่อนข้างสูง แม้จะมีความเชื่อมั่นในตัวระบบพอสมควรก็ตาม ส่วนความโดดเด่นทางการเมืองนั้น ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีความแปลกแยกทาง การเมืองในมิติดังกล่าว ทั้งนี้แบ่งเป็นมิติ ดังนี้

ในมิติความไร้อำนาจทางการเมืองนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีหรือ แทบจะไม่มีอิทธิพลและอำนาจใดเลยที่จะไปส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง โดยให้ความเห็นว่า เป็นเพราะการเมืองปัจจุบันมีลักษณะของธุรกิจการเมือง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่าการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของไทยนั้นขาดความยุติธรรม ไม่มีความโปร่งใส และขาดความ น่าเชื่อถือ โดยมองว่าหนึ่งเสียงของตนเป็นเพียงเสียงเล็กๆ ที่ช่วยให้รูปแบบของกระบวนการ เลือกตั้งนั้นสมบูรณ์แต่ไม่อาจจะไปมีอำนาจในกลไกใดๆ ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องต่อสู้ กับเสียงของกลุ่มใหญ่ๆ ที่อาจได้มาโดยไม่ชอบธรรมหรือมาจากกรกว่านซื้อเสียงจำนวนมาก นั้นเอง และการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยืนยันว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหากมีการจัดการ เลือกตั้งขึ้น มิใช่เพราะเห็นว่าคะแนนเสียงของตนจะมีผลในการเลือกตัวแทนเข้าไปดำเนินกิจกรรม ทางการเมืองหรือเข้าไปจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สังคม แต่ไปเลือกเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของ พลเมืองที่ดีมากกว่าเหตุผลอื่น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของคน มีเงิน หรือไม่ก็มีอิทธิพลและกำลังคนในพื้นที่ ส่วนคนธรรมดาๆ ที่จะไม่มีความสามารถ มีโอกาส หรือมีช่องทางในการที่จะจัดการหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง และแม้ทุกคนจะเห็นว่าการไป เลือกตั้งซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็มิได้คาดหวังว่าตนเองจะมีอำนาจทางการเมืองได้มากมายนัก ผลสรุปที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตนเองไร้อำนาจทางการเมือง

ในมิติของความไร้ความหมายทางการเมืองนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองจะยังคง ต้องอยู่และเกี่ยวข้องในระบบการเมือง เพราะฉะนั้นทุกคนจึงยืนยันที่จะไปเลือกตั้งทุกครั้งเพราะ

เห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี และมีมุมมองว่าระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้นดีที่สุดแล้ว แต่ก็ยังมีความไม่มั่นใจกับตัวแทนที่มีอยู่จริงๆ ของตนเองพอสมควร ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักว่าตนเองมีความหมายในทางการเลือกตั้งในระดับต่ำ แต่มองว่ากระบวนการทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความหมาย โดยที่ตนยอมรับความสำคัญและความหมายของตนเองในการอยู่ในระบบการเมืองพอสมควร

ในมิติของความไว้บรรทัดฐานทางการเมืองนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องไปในทางเดียวกันว่า บรรทัดฐานที่ได้นำมาใช้นั้นค่อนข้างเหมาะสมพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นประเด็นด้านการบังคับใช้กฎหมาย การตัดสินใจของกระบวนการยุติธรรม และการทำงานของระบบราชการไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกกับระบบหรือกลไกของรัฐ แต่มีทัศนคติในเชิงลบกับผู้ที่อยู่ในระบบหรือเป็นผู้ใช้หรือเป็นกลไกของรัฐ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ก็ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงทุกคนแต่หมายถึงคนบางคน โดยยกประสบการณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยประสบพบมาเป็นตัวอย่างอ้างอิง และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความหวังว่าทุกฝ่ายน่าจะทำงานของตนเองให้อยู่ในกรอบและกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องและทำงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม แต่ก็มีกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งที่มองว่าระบบต่างๆ ของไทยที่มีปัญหาจากตัวบุคคลนั้น ไม่มีทางที่จะแก้ไขได้เลย เพราะวัฒนธรรมทางสังคมและการเมืองของไทยได้สืบทอดกันมายาวนานจนกลายเป็นรากฝังลึกเกินเยียวยาแล้ว ส่วนในประเด็นด้านกระบวนการยุติธรรมนั้น กลุ่มตัวอย่างยังคงมีความเชื่อมั่นในอำนาจตุลาการมากกว่าเมื่อเทียบกับอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร

โดยสรุปแล้ว ในมิติความไว้บรรทัดฐานทางการเมืองนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกไว้บรรทัดฐานทางการเมืองอยู่ในระดับสูงพอสมควร โดยเฉพาะในแง่ที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกที่ผู้บังคับใช้กฎหมายบกพร่องหรือมีการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ รวมถึงมีการแทรกแซงการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตนด้วย

และในมิติความโดดเดี่ยวทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองในระดับต่ำ เพราะถึงแม้จะมองว่ารัฐวุ่นวายและเป็นสิ่งที่น่ากลัว แต่ก็พบว่าเป็นผลมาจากอิทธิพลของเหตุการณ์เชื้อเพลิงและเชื้อแดงมากกว่าปัจจัยอื่น ในขณะที่เมื่อถามถึงบรรทัดฐานของสังคม กลุ่มตัวอย่างก็ยังคงยอมรับและเห็นว่าคืออยู่ อีกทั้งยังไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีหรือฉับพลันเพราะเกิดความรู้สึกที่ทนอยู่ไม่ได้ แต่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้สังคมสงบสุขและน่าอยู่กว่านี้เท่านี้ นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างก็ไม่มีความคิดที่จะปฏิเสธรัฐและไม่คิดว่าตนเองจะอยู่ได้โดยไม่พึ่งรัฐ นั่นก็คือ กลุ่มตัวอย่างยังมีความต้องการรัฐอยู่นั่นเอง

5.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ซึ่งหมายถึง การกระทำในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งสมัครใจหรือไม่สมัครใจ หรือทำไปแล้วจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม และการกระทำอาจจะเป็นระยะเวลานาน ต่อเนื่อง หรือชั่วคราว รวมถึง ทั้งถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย อีกทั้งการกระทำเหล่านั้นกระทำไปเพื่อมีอิทธิพลในการเลือกสรรนโยบาย หรือการบริหารนโยบายของรัฐบาล หรือไม่มีอิทธิพลก็ตาม รวมทั้งการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตลอดจนการพูดคุย ติดตามข่าวสารการเมือง หรือแม้กระทั่งการเพิกเฉยทางการเมือง

ผลจากการวิจัยพบว่า เมื่อกล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนแสดงออกเหมือนกันทุกคน คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างถือเป็นหน้าที่หลักของพลเมืองที่ดี อย่างไรก็ตาม แม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยืนยันที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง แต่เหตุผลหลักที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น เพราะว่ามีกฎหมายบังคับ แต่หากถามถึงความสมัครใจแล้ว กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากว่าครึ่งหนึ่ง กล่าวว่า 50:50 ที่จะตัดสินใจไปหรือไม่ไป ส่วนหนึ่งบอกว่ามีความรู้สึกเบื่อหน่ายการเมืองไทย อีกส่วนหนึ่งบอกว่าถึงไปเลือกตั้งก็คงไม่มีประโยชน์อันใด เพราะคงไม่มีผลต่อการเลือกคนภายใต้ระบบที่เต็มไปด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน และโดยมากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมเสมอ ก็คือการเลือกตั้งระดับชาติ ในขณะที่การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นนั้น กลุ่มตัวอย่างกล่าวว่าขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอและไม่ครอบคลุม อย่างไรก็ตาม เมื่อถามถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการในระดับต่ำที่สุด อย่างการรับและติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปฟังการปราศรัยทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็ยังคงมีส่วนร่วมในระดับสูงพอสมควร โดยให้เหตุผลว่าถึงอย่างไรชีวิตก็ยังคงต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายหรือนโยบายที่ออกมา เพราะฉะนั้นการติดตามข่าวสารก็เพื่อให้รู้เท่าทันการเมือง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องอยู่ภายใต้การใช้วิจารณญาณอย่างสูง เพราะบทบาทของสื่อในปัจจุบันมีปัจจัยแทรกแซงและมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าในอดีตมาก อีกทั้งการรับและติดตามข่าวสารทางการเมืองจะมีผลต่อการพูดคุยเรื่องการเมืองกับคนรอบข้าง เนื่องจากหากไม่ได้เป็นผู้ที่รับฟังข่าวสารทางการเมือง จะทำให้ไม่มีประเด็นที่จะชวนคนรอบข้างคุยเรื่องการเมือง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ประเด็นเรื่องการเมืองกลายเป็นประเด็นที่อ่อนไหวประบาง และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ง่ายเนื่องจากทัศนคติส่วนบุคคล อีกทั้งอาจกลายเป็นชนวนให้เกิดความรุนแรง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงกล่าวว่า ต้องพิจารณามุขลบท่อนการสนทนาด้วย ในขณะที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงอย่างการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค หรือการเป็นเครือข่ายหรือเป็นหัวคะแนนให้พรรคการเมืองนั้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม

ตัวอย่างมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนี้ค่อนข้างต่ำมาก โดยกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่า การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในสมัยนี้แตกต่างจากในอดีต ที่คนต้องการเข้ามาทำงานให้สังคมอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก และคนที่จะเข้าร่วมได้นั้นต้องมีอิทธิพล หรือมีผู้อิทธิพลสนับสนุนอยู่มากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่การแข่งขันทางการเมืองมีความรุนแรง อาจเพราะเต็มไปด้วยผลประโยชน์ที่จูงใจ ทำให้คนธรรมดาไม่มีโอกาสเข้าถึงได้ยาก ถ้าไม่ใช่บรรดานักการเมืองใหม่ทุนหนาแล้ว ก็จะเป็นนักการเมืองเก่าที่คนในตระกูลสืบต่ออำนาจทางการเมืองกันมาช้านานนั่นเอง

ในส่วนของกรณีมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมือง การละเมิดกฎหมาย การเข้าร่วมเดินขบวนประท้วง การยื่นข้อเสนอเรียกร้องทางการเมือง เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีส่วนร่วมในจุดนี้ มีกลุ่มตัวอย่างเพียงท่านเดียวที่เคยเข้าร่วมการชุมนุมประท้วง โดยกล่าวว่าตนเข้าไปร่วมการชุมนุมทางการเมือง เพื่อแสดงจุดยืนทางการเมืองของตน โดยมองว่าถ้าลำพังเพียงตนคงไม่สามารถที่จะไปมีอิทธิพลใดๆ ได้ แต่ถ้าวางกลุ่มกันมากๆ ตนเชื่อว่าน่าจะทำให้อีกฝ่ายต้องหันกลับมามอง แม้จะยังไม่รู้ว่าผลของการชุมนุมจะจบลงเช่นไร แต่เชื่อแน่ว่าต้องส่งผลกระทบบ้างไม่มากก็น้อย

กลุ่มตัวอย่างบางท่านอาจมีความประสงค์ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ แต่ทั้งนี้ไม่มีท่านใดที่ต้องการให้เกิดความรุนแรง ดังนั้นจึงไม่มีการละเมิดกฎหมายและใช้ความรุนแรงทางการเมืองเลย

5.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความแปลกแยกทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้นั้น ต้องเกิดมาจากการมีแรงจูงใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งจากความหมายที่ฟิงสเกอร์ รอดชมพู (2540) ได้ให้ไว้ว่า แรงจูงใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ทัศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่เกี่ยวกับความรู้สึกว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นพันธะหน้าที่ของพลเมืองดีที่พึงกระทำ ความรู้สึกว่าตนเองมีประสิทธิภาพ มีอำนาจ หรือมีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครอง ความรู้สึกเกี่ยวข้องกับการเมือง เป็นต้น กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้สึกเหล่านี้สูงจะทำให้บุคคลนั้นมองเห็นความสำคัญต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลมีความรู้สึกดังกล่าวในระดับต่ำ ทำให้บุคคลนั้น ไม่ตระหนักถึงพันธะที่พึงจะกระทำ รู้สึกว่าตนเองไร้อำนาจหรืออิทธิพลต่อเรื่องราวทางการเมือง ไม่รู้สึกผูกพันต่อการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่ ผลก็คือจะทำให้บุคคลหันเหความสนใจ เมินเฉย และเห็นห่างจากเรื่องราวทางการเมืองการปกครองและจะไม่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด ด้วยเหตุนี้ ความแปลกแยกทางการเมือง ซึ่งเป็นแนวโน้มเชิงลบทางความรู้สึกของบุคคลที่ประเมินค่าในทางลบที่มีต่อการเมือง

การปกครองจึงมีความเกี่ยวพันโดยตรงต่อการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตามพันธะหน้าที่ของพลเมืองที่พึงกระทำในระบบการเมือง

จากผลการวิจัยนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นพันธะหน้าที่ของพลเมืองดีที่พึงกระทำ ดังนั้น แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความรู้อำนาจทางการเมืองและความรู้ความหมายทางการเมืองอยู่ในระดับสูงพอสมควร แต่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการทุกคนแม้จะอยู่ในระดับที่ต่างกัน และมีกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในแบบที่เป็นทางการและแบบที่ไม่เป็นทางการในขณะเดียวกัน โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤตการเมืองเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างบางคนนั้นรู้สึกกว่าตนเองได้รับผลกระทบจากการดำเนินการทางการเมืองของรัฐบาลโดยตรง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นความแปลกแยกทางการเมือง ในมิติของความรู้บรรทัดฐานทางการเมืองนั้น ไม่ได้มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างมากนัก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมองว่า บรรทัดฐานทางสังคมที่บังคับใช้อยู่นั้นมีความเหมาะสมคืออยู่แล้ว ส่วนความบกพร่องที่เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างก็เชื่อว่ามาจากความบกพร่องจากผู้บังคับใช้กฎหมายบางคน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหากแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ได้ อาจมีผลถึงขั้นที่ทำให้พัฒนาการทางการเมืองหยุดชะงัก สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็นนี้พอสมควร ในส่วนของมิตินี้ ความโดดเดี่ยวทางการเมืองนั้น กลุ่มตัวอย่างทุกคนไม่ได้มีความคิดปฏิเสธรัฐ แม้บางคนอาจต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่ก็ไม่ได้มีความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงอันเนื่องมาจากการไม่ยอมรับรัฐ เพียงแต่ต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สังคมดีขึ้นเท่านั้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คน ผู้วิจัยสามารถเรียบเรียงการอภิปรายผลและวิเคราะห์ได้ ดังนี้

5.2.1 วิกฤตการเมืองช่วงเมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ได้มีผลทำให้ชนชั้นกลางในพื้นที่เขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่มีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองเกิดขึ้น ทั้งนี้ ตั้งแต่เกิดการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา สถานะการเมืองไทยเต็มไปด้วยการเผชิญหน้า การกดดันรัฐบาล ไปจนถึงการใช้กำลังเข้าปราบปราม งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งให้ความสนใจไปที่ความแปลกแยกทางการเมืองของชนชั้นกลางในจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากที่ตกอยู่ภายใต้ความตึงเครียดทางการเมือง อันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพันธมิตรฯ (เสื้อเหลือง) กับรัฐบาลตัวแทน (นอมินี)

ของพรรคไทยรักไทย ได้แก่ พรรคเพื่อพลังประชาชน และพรรคเพื่อไทย และความขัดแย้งระหว่าง นปช. (เสื้อแดง) กับรัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรืออภิสิทธิ์แห่งพรรคประชาธิปัตย์ และเพื่อศึกษา ว่าชนชั้นกลางเกิดความแปลกแยกทางการเมืองขึ้นจริงหรือไม่ งานวิจัยชิ้นนี้จึงใช้แนวคิดของ Finifer (1972) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งความแปลกแยกทางการเมืองออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1. ความไร้อำนาจทางการเมือง 2. ความไร้ความหมายทางการเมือง 3. ความไร้บรรทัดฐานทางการเมือง และ 4. ความโดดเดี่ยวทางการเมือง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ชนชั้นกลางในพื้นที่เขต อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองเกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 20 คนนั้น พบว่า จากข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยซึ่งชี้บ่งให้เห็นว่าคุณสมบัติของชนชั้น กลางไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ หรือพื้นที่ที่ไม่มีผลต่อความรู้สึกแปลกแยกทาง การเมือง แต่ปัจจัยที่มีผลต่อความแปลกแยกทางการเมืองได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ นั่นก็คือ เพศชายมี ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการให้คุณค่าระหว่างชาย หญิงในสังคม ที่แม้ปัจจุบันจะถือว่ามีความเสมอภาคเท่าเทียมกันแล้ว แต่ภาพความเป็นจริงทาง สังคม บทบาทของเพศชายและหญิงนั้นแตกต่างกันตามสรีระและความคาดหวังของจิตสำนึกที่ ปลุกฝังกันมาในระบบครอบครัวและการกลมกลืนทางสังคม

ส่วนประเด็นของความแปลกแยกทางการเมืองนั้น จากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองมีที่มาจากประเด็นความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยแบบ ตัวแทน ประเด็นการซื้อเสียงซึ่งเป็นปัญหาฝังรากในระบบการเลือกตั้งของไทยมานานแล้ว กลุ่ม ตัวอย่างหลายคนมองว่า แม้กฎหมายจะกำหนดให้ทุกคนที่มีสิทธิต้อง ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และผลของการบังคับใช้กฎหมายก็เกิดประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง แต่ไม่สำคัญเท่าที่ว่ามีสิทธิ เลือกตั้งส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกของการเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั่นก็คือ การลงคะแนน โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ ลงคะแนนโดยผ่านการพิจารณา จากเหตุและผลอย่างรอบคอบ และไม่ใช้แต่การลงคะแนนเพื่อให้ถือว่าตนเองปฏิบัติถูกต้องตาม กฎหมายเท่านั้น แต่ประเด็นสำคัญคือต้องให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นมีจิตสำนึกและวุฒิภาวะที่เพียงพอ และที่สำคัญ ผลของวิกฤตการเมืองเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ได้ส่งผลกระทบต่อ ความรับรู้และความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะประเด็นด้านบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งกลุ่ม ตัวอย่างได้กล่าวอ้างถึงกระบวนการตัดสินใจของศาลยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายที่มี มาตรฐาน

5.2.2 ประเด็นการศึกษาหามิติของความแปลกแยกทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอ เมืองจังหวัดเชียงใหม่ภายหลังจากที่เกิดวิกฤตการเมืองช่วงเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งจาก ผลการวิจัยพบว่ามิติความแปลกแยกทางการเมืองที่เกิดขึ้นกับชนชั้นกลางในพื้นที่อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุดนั้น คือ ชนชั้นกลางมีความรู้สึกแปลกแยกในมิติของความรู้อำนาจทางการเมืองและรองลงมา คือ ความรู้ความหมายทางการเมืองและความไว้บรรทัดฐานทางการเมือง แต่ไม่พบว่ามี ความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความโดดเด่นทางการเมือง โดยผู้วิจัยจะจำแนกเป็นประเด็น ดังนี้

ในประเด็นความแปลกแยกทางการเมืองในมิติความรู้อำนาจทางการเมืองนั้น ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกว่าตนเอง ไม่มีหรือแทบจะไม่มีอิทธิพลและอำนาจใดเลยที่จะไปส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง โดยให้ความเห็นว่า เป็นเพราะการเมืองปัจจุบันมีการทุจริตคอร์รัปชันสูงมาก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่าระบบการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของไทยนั้นขาดความยุติธรรม ไม่มีความโปร่งใส และขาดความน่าเชื่อถือ มีการซื้อสิทธิขายเสียง โดยกลุ่มตัวอย่างมองว่าหนึ่งเสียงของตนเป็นเพียงเสียงเล็กๆ ที่ช่วยให้อำนาจของกระบวนการเลือกตั้งนั้นสมบูรณ์ แต่ทว่าไม่อาจจะไปมีอำนาจในกลไกใดๆ ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องต่อสู้กับเสียงของกลุ่มใหญ่ๆ ที่อาจได้มาโดยไม่ชอบธรรมหรือมาจากกรอว้างซื้อเสียงจำนวนมากนั่นเอง ความรู้สึกดังกล่าวเป็นไปตามความหมายที่ Finifer ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความรู้ทางการเมือง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เขาไม่สามารถมีผลกระทบต่อกรกระทำใดๆ ของรัฐบาลได้ หรือเขาไม่สามารถมีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับการจัดสรรทางอำนาจของคุณค่าต่างๆ เพื่อสังคมซึ่งเป็นหัวใจหลักของกระบวนการทางการเมือง และเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ห่างเหินจากสถาบันทางการเมืองที่บุคคลดำรงอยู่เพราะคิดว่าตนเองไม่มีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Seeman ด้วยเช่นกันที่กล่าวว่า ความแปลกแยกในมิติของความรู้อำนาจเป็นภาวะทางจิตหรือความรู้สึกของบุคคล โดยความรู้สึกดังกล่าวจะหมายถึงความคาดหวังของบุคคลที่ว่าพฤติกรรมของเขาไม่สามารถกำหนดผลลัพธ์หรือสิ่งพึงใจที่เขาใฝ่หาได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมองว่า การที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าไม่มีอิทธิพลหรือไม่มีความสำคัญนั้น เกี่ยวโยงกับประเด็นหลักๆ ก็คือ ประเด็นเรื่องการซื้อเสียงและทุจริตคอร์รัปชัน เห็นได้ชัดจากคำถามในประเด็นเรื่องการเมืองเป็นกลไกหรือความสำคัญในการมีส่วนร่วม ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบไปในทำนองเดียวกันว่า การเมืองไทยมีลักษณะเป็นธุรกิจการเมือง มีผลประโยชน์ตอบแทนเข้ามาเกี่ยวข้อง แม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะกล่าวว่าตนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งในประเด็นคำถามข้อที่กล่าวถึงความสำคัญของคะแนนเสียง แต่ถ้าถามถึงความคาดหวังของผลการเลือกตั้งที่เห็นว่าผู้หนึ่งจะเป็นตัวแทนของตนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สังคมแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลับตอบว่าไม่ได้คาดหวังเลย อีกทั้งในประเด็นคำถามที่ว่ารู้สึกว่าคุณมีอำนาจในการที่จะจัดการกับความผิดปกติ ความบกพร่อง หรือความไม่สงบที่เกิดขึ้นในกระบวนการทางการเมืองไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ก็ตามหรือไม่ นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็มองว่า ในช่วงก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์เสื้อ

เหลืองและเสื้อแดงนั้น พวกเขาอาจจะมีอำนาจในการที่จะสามารถจัดการหรือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการกับความผิดปกติที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นกลไกในการที่จะตรวจสอบหรือร้องเรียนหรือแสดงความคิดเห็น ยกตัวอย่างง่ายๆ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ที่นอกจากจะไปลงคะแนนเสียงเองแล้ว พวกเขายังสามารถรณรงค์ให้ผู้อื่น ไปลงคะแนนเสียงและคอยเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกระทำที่ทุจริตหรือก่อความไม่สงบ เป็นต้น แต่ทว่า หากเป็นในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มองว่า พวกเขาไม่สามารถจะจัดการกับสิ่งใดที่ผิดปกติได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นบุคคลเพียงคนเดียวยังไม่สามารถทำอะไรได้ สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความรู้อำนาจทางการเมือง ซึ่งหากวิเคราะห์ผลการวิจัยนี้โดยใช้แนวคิดของเลิซชาย ศิริชัย (2530) ซึ่งกล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “ความแปลกแยกในเรื่องสั้นไทย (พ.ศ. 2508-2519)” ในประเด็นเรื่องความแปลกแยกทางการเมืองซึ่งเลิซชายได้จำแนกออกเป็นความแปลกแยกกับอำนาจนิติบัญญัติแล้ว ถือว่าความรู้สึกดังกล่าวคือความแปลกแยกกับการได้มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติ ซึ่งหมายความว่า ในภาคประชาชนนั้น ประชาชนไม่ได้มีเจตจำนงอย่างแท้จริงในการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ เพราะเขาตกอยู่ใต้อำนาจของเงิน อำนาจการโฆษณาชวนเชื่อ อำนาจของค่านิยม และประชาชนต้องเลือกตัวแทนเท่าที่มีเสนอมารับเลือกเท่านั้น ในกรณีการได้มาซึ่งสมาชิกสภานิติบัญญัติโดยการแต่งตั้งหรือการใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยคณะปฏิวัติก็เป็นการได้มาซึ่งสภานิติบัญญัติโดยไม่ได้คำนึงถึงเจตจำนงอย่างแท้จริงของประชาชน ซึ่งหากใช้แนวคิดของเลิซชายในการวิเคราะห์ก็จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองในมิติความรู้อำนาจทางการเมืองเช่นเดียวกัน

ประเด็นต่อมาคือ ประเด็นของมิติความรู้ความหมายทางการเมือง จากคำถามที่ว่าถ้าหากมีการจัดการเลือกตั้งแล้วจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้งหรือไม่ คำถามนี้เป็นการถามที่มองว่าตนเองคิดว่าตนเองมีความหมายหรือไม่ และแสดงความหมายของตนเองในระบอบการเมืองในการทำหน้าที่ของพลเมืองหรือไม่ โดยเฉพาะในประเด็นการเลือกตั้ง ซึ่งปัจจุบันกฎหมายรัฐธรรมนูญบังคับให้ทุกคนต้องไปเลือกตั้ง โดยถือว่าเป็นหน้าที่ และถ้าไม่ไปจะถูกตัดสิทธิทางการเมืองหลายประเด็นด้วยกัน ซึ่งจากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยืนยันว่าจะไปเลือกตั้งทุกครั้ง เพื่อเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองที่ดี แต่มิได้คาดหวังว่าหนึ่งเสียงของตนจะมีความหมายทางการเมืองเลย ซึ่งสอดคล้องกับความรู้สึกที่ว่าตนเองไร้อำนาจทางการเมืองในการที่จะไปเป็นกลไกหรือมีอิทธิพลใดๆ ต่อรัฐ และในประเด็นคำถามที่ว่าตัวแทนทางการเมืองทุกระดับในปัจจุบันนั้นคือตัวแทนที่แท้จริงของตนเองใช่หรือไม่ ประเด็นคำถามนี้มีความคิดเห็นที่หลากหลายแตกต่างกันไป ทั้งที่เป็นตัวแทนที่แท้จริงและที่ไม่ได้เป็นตัวแทนที่แท้จริง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อถามคำถามถึงความคาดหวัง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ แต่เมื่อถามถึงความเป็นตัวแทนกลับมีส่วนหนึ่ง

ที่ตอบว่าน่าจะมีตัวแทนที่แท้จริงอยู่บ้าง แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นไปในแนวเดียวกันว่า ถ้าเป็นตัวแทนทางการเมืองในระดับชาตินั้น น้อยนักที่จะเป็นตัวแทนที่แท้จริง เพราะการเลือกตั้งของไทยมีการทุจริตคอร์รัปชันสูงมาก แต่ถ้าเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น อาจจะเป็นตัวแทนที่แท้จริงอยู่บ้าง สะท้อนให้เห็นว่า ช่องว่างระหว่างช่องทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท้องถิ่นกับประชาชนมีน้อยกว่าช่องทางของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในระดับชาติ และอาจจะเป็นแง่มุมหนึ่งที่ยังมองไปต่อไปได้ว่าลักษณะการปกครองที่กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นอาจก่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าการปกครองแบบรวมศูนย์ แต่ทั้งนี้ต้องหมายถึงการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงด้วย เพราะคนจะมองเห็นและรู้สึกได้กับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากกว่าและก็ย่อมต้องการสิ่งที่ดีที่สุดให้กับตนเอง จากประเด็นความไร้ความหมายทางการเมืองนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักว่าตนเองมีความหมายในทางการเมืองการเลือกตั้งในระดับต่ำ แต่มองว่ากระบวนการทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความหมาย โดยที่ตนยอมรับความสำคัญและความหมายของตนเองในการอยู่ในระบบการเมืองพอสมควร

ประเด็นต่อมาคือ มิตินี้ความไร้บรรทัดฐานทางการเมือง จากคำถามที่ถามถึงคาดหวังว่ากฎระเบียบต่างๆ ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการปกครองนั้นจะสามารถควบคุมและเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยภายในสังคม และความเห็นต่อกฎหมายที่ได้ประกาศใช้และมีผลบังคับในปัจจุบัน รวมถึงประเด็นคำถามถึงความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบันด้วยนั้น ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาถึงกลไกในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมแล้ว กลไกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กล่าวถึงมากที่สุดก็คือ กระบวนการยุติธรรม ที่กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นในอำนาจตุลาการมากกว่าเมื่อเทียบกับอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ซึ่งประเด็นนี้เลขาธิการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความไร้บรรทัดฐานทางการเมือง โดยเลขาธิการจำแนกเป็นความแปลกแยกกับอำนาจตุลาการ ซึ่งหมายถึงประชาชนแปลกแยกกับกฎหมายและศาล โดยความแปลกแยกกับกฎหมาย หมายความว่า กฎหมายกลายเป็นสิ่งที่อยู่เหนือเจตจำนงของประชาชน แต่กลับมามีอำนาจบังคับประชาชนให้อยู่ในขอบเขตอันจำกัดโดยไม่คำนึงถึงมนุษยธรรมใดๆ ทำให้ประชาชนไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีกว่าได้ และความแปลกแยกกับศาล หมายความว่า กระบวนการในการพิจารณาตัดสินความถูกต้องและความผิดตามกฎหมายนั้น ได้กลายเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกับประชาชน ประชาชนไม่สามารถได้รับความยุติธรรมจากศาลได้และยังต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับของศาลอย่างราบคาบ หากพิจารณาในแง่ของความหมายของเลขาธิการด้วยแล้ว ก็จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความไร้บรรทัดฐานในระดับสูงพอสมควร เพราะความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างรุนแรงถึงขั้นที่ว่ากฎหมายมีอำนาจบังคับโดยไม่

คำนึงถึงมนุษยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤตการณ์เมืองเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ทั้งนี้ แม้กลุ่มตัวอย่างจะมีทัศนคติในเชิงบวกกับระบบกฎหมายอยู่พอสมควร แต่พบว่าทัศนคติในเชิงลบกับผู้ใช้กฎหมายบางคนค่อนข้างมาก และมีกลุ่มตัวอย่างบางคนรู้สึกถึงขั้นว่ากระบวนการในการพิจารณาตัดสินความนั้นกลายเป็นปฏิบัติกับประชาชน และอาจถึงระดับที่ว่าตนเองไม่สามารถรับความยุติธรรมจากศาลได้ โดยพบว่าปัจจัยด้านสื่อเหลือง -สื่อแดงได้ส่งผลกระทบต่อประเด็นนี้เป็นอย่างมาก สังเกตได้จากที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น โดยยกกรณีตัดสินทักษิณขึ้นมาสนับสนุนความเห็นของตน ซึ่งก็มีเหตุผลที่หลากหลายขึ้นอยู่กับทัศนคติและความนิยมชมชอบทางการเมืองของแต่ละบุคคล แต่โดยภาพรวมก็ถือว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกไว้บรรทัดฐานทางการเมืองเกิดขึ้นนั่นเอง

ประเด็นสุดท้ายคือ ความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความโดดเด่นทางการเมือง จากคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการยอมรับกรณีถ้าต้องมีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่แล้ว กลุ่มตัวอย่างจะมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และเข้าใจกับกฎหมายฉบับใหม่หรือไม่ คำถามนี้ต้องการทดสอบว่าบรรทัดฐานทางการเมืองซึ่งถูกจัดตั้งและร่วมกันใช้ของสมาชิกในสังคมยังคงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานหลัก เพราะถ้าทุกคนปฏิเสธซึ่งบรรทัดฐานนี้แล้ว นั่นย่อมแสดงว่าเริ่มที่จะมีความรู้สึกโดดเด่นทางการเมืองนั่นเอง ซึ่งผลการวิจัยก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพร้อมและยินดีที่จะมีส่วนร่วมทั้งในแง่ของการออกและการใช้กฎหมายของรัฐ เพราะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการที่จะเป็นกลไกเพื่อความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม อีกประเด็นคือ คำถามเกี่ยวกับการมองรัฐและการยอมรับรัฐว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวและวุ่นวายหรือไม่ จนถึงคำถามที่ว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรวดเร็วและรุนแรงหรือไม่นั้น ประเด็นนี้กลุ่มตัวอย่างแสดงการยอมรับรัฐและไม่ถึงกับต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างรวดเร็วและรุนแรงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับว่ารัฐมีความวุ่นวาย ซึ่งการพิจารณาถึงความวุ่นวายนี้เป็นเรื่องที่ต้องเนื่องกับการเกิดวิกฤตการณ์เมืองเมษายน -พฤษภาคม พ.ศ. 2553 แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็พร้อมที่จะยอมรับรัฐที่สงบและมีการปกครองอย่างเป็นธรรม แม้จะมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่อาจมีความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ก็เพราะมีเหตุผลมาจากความไม่พอใจกับการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นของรัฐบาล แต่ไม่ได้มีความต้องการที่จะอยู่โดยปราศจากรัฐไปเสียเลย โดยสรุปในมิติความโดดเด่นทางการเมืองนี้พบว่า ยังไม่มีใครที่มีความรู้สึกถึงขั้นนั้น

5.2.3 ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างความแปลกแยกทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประเด็นนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาความสัมพันธ์ของความแปลกแยกทางการเมืองที่นำไปสู่

ผลกระทบต่อการใช้มีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผลจากการวิจัยก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติความรู้อำนาจทางการเมือง ความรู้ความหมายทางการเมืองและความรู้บรรทัดฐานทางการเมืองในระดับหนึ่ง แต่ทว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างนั้น ถือได้ว่าอยู่ในระดับสูงพอสมควร ทั้งนี้หากพิจารณาในแง่ความหมายของ Bromage (อ้างใน วสันต์ สุวรรณ, 2547) ที่ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแยกออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมโดยออกเสียงเลือกตั้ง 2) การใช้การกดดัน และการชักนำอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่ การแสดงความคิดเห็นโดยตรง ทางจดหมาย โทรศัพท์ ฯลฯ ตลอดจนการเดินทาง และ การก่อการจลาจล และ 3) การกระทำอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การใช้สิทธิที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย เช่น การแสดงประชามติ และการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น เช่นเดียวกับความหมายของ Parry (อ้างใน สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว, 2536) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมืองที่มีอยู่ทั่วไป เรียงลำดับไปตั้งแต่การออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบาย หากพิจารณาในกรอบของนักทฤษฎี 2 ท่านนี้ ก็จะถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งหมดเพราะกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วม โดยการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งผู้วิจัยมองว่าหากพิจารณาในแง่ของการกระทำที่แสดงออก ก็อาจถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่หากพิจารณาถึงประสิทธิผลของการกระทำนั้นแล้วอาจไม่ก่อให้เกิดผลในแง่ของการเป็นประชาธิปไตยโดยแท้ใดนัก เพราะเป็นการมองเรื่องการมีส่วนร่วมในระดับที่ค่อนข้างจะแคบ อีกทั้งในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีทางเลือกหรือช่องทางอื่นๆ ในการมีส่วนร่วมหรือแสดงออกทางการเมืองได้อีกมาก เช่นที่ Dye (อ้างใน วสันต์ สุวรรณ, 2547) ได้ให้นิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่า คือ กิจกรรมที่พยายามมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะหรือการมีส่วนร่วมในทางการเมืองซึ่งหมายถึงเป็นการกระทำโดยตัวปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การพยายามมีอิทธิพลต่อชนชั้นนำ กลุ่มบุคคลเล็กๆ ที่สนใจในกิจกรรมสาธารณะ การเขียนจดหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การร่วมในองค์กรและการช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สมัคร การวิ่งเต้นกับสำนักงานราชการ การร่วมในการเดินขบวน การเดินขบวนแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือแสดงพลังทางการเมือง การประท้วง การร่วมการประชุมทางการเมือง การร่วมฟังปาฐกถาทางการเมือง และการระดมพล นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Dye ยังหมายความรวมถึงการเขียนจดหมายถึงหนังสือพิมพ์ การใส่กระดุมทางการเมือง การติดสติ๊กเกอร์ การร่วมเป็นสมาชิกองค์กรที่ซึ่งสนับสนุนหรือคัดค้านผู้สมัครหรือประเด็นสาธารณะ การพยายามมีอิทธิพลในขณะที่มีการอภิปรายผู้สมัครหรือประเด็นสาธารณะ การลงคะแนนเสียง ในการเลือกตั้งและการพูดคุยทางการเมือง ซึ่งเป็นการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่กว้างและสามารถ

นำไปวัดได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่ต่ำหรือสูงกว่าอย่างไร ซึ่งหากพิจารณาในแง่ความหมายของ Dye จะพบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันและมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ต่างกันด้วย และผลการวิจัยก็จะวิเคราะห์ได้ว่าถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะมีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติของความไร้อำนาจทางการเมือง ความไร้ความหมายทางการเมืองและความไร้บรรทัดฐานทางการเมือง แต่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการทุกคนแม้จะอยู่ในระดับที่ต่างกัน และมีกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในแบบที่เป็นทางการและแบบที่ไม่เป็นทางการในขณะเดียวกันด้วย

อย่างไรก็ตามในความเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ได้สะท้อนว่าเป็นการมีประชาธิปไตยหรือสะท้อนว่าคุณคณหนึ่งๆ ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมาความรวมถึงการกระทำอย่างอื่นนอกเหนือจากนั้นด้วยการเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง และกิจกรรมที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติ (patriotic acts) เช่น การเสียดสี การเคารพกฎหมาย การสนับสนุนประเทศให้ทำสงคราม แม้ว่าตนเองจะไม่เห็นด้วย แต่สำหรับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่า เป็นการกระทำตามความต้องการของตนเอง กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองมากกว่าจะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนนั้นจะมีผลสำคัญทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสาร และการจงใจมากนักเหมือนกิจกรรมด้านการเมืองอื่นๆ และผู้ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ เลยก็ได้ แต่ในทางกลับกัน ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบอื่นๆ อาจไม่ไปลงคะแนนก็ได้

5.2.4 หลังจากที่คุณวิจัยได้ศึกษางานของภูมิอินทร์ (2548) ซึ่งศึกษาเรื่องความแปลกแยกทางการเมืองของชนชั้นกลางในจังหวัดเชียงใหม่และพบว่าชนชั้นกลางในจังหวัดเชียงใหม่มีความแปลกแยกทางการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างมีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติที่มองว่าตนเองรู้สึกถึงความไร้อำนาจและรู้สึกถึงกฎระเบียบและความน่าจะเป็นของรัฐเป็นไปอย่างไร้บรรทัดฐาน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้มีความแปลกแยกทางการเมืองในมิติที่รู้สึกถึงความไร้ความหมายและโดดเดี่ยวทางการเมืองแต่อย่างใด และถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะแสดงออกถึงความแปลกแยกทางการเมือง โดยแสดงออกถึงความไร้อำนาจทางการเมืองและความไร้บรรทัดฐานทางการเมือง อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก็มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการทุกคนและบางคนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการด้วย ซึ่งหลังจากที่คุณวิจัยได้ทำการศึกษาความ

แลกเปลี่ยนทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ภายหลังวิกฤตการเมือง
 เมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 แล้วพบความเปลี่ยนแปลงในมิติความแลกเปลี่ยนทางการเมืองที่
 เกิดขึ้น คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความแลกเปลี่ยนทางการเมืองในมิติของความรู้อำนาจทาง
 การเมือง ความรู้ความหมายทางการเมือง และความรู้บรรทัดฐานทางการเมือง แต่ไม่พบว่ามี
 ความแลกเปลี่ยนทางการเมืองในมิติของความโดดเด่นทางการเมือง และในประเด็นของการมีส่วนร่วม
 ร่วมทางการเมืองนั้น ก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างยังคงมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นทางการทุกคนและ
 มีบางคนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการด้วยเช่นเดียวกัน ประเด็นที่น่าสนใจ คือ
 ความแลกเปลี่ยนทางการเมืองของชนชั้นกลางในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา อันได้แก่ความแลกเปลี่ยน
 แลกเปลี่ยนทางการเมืองในมิติความรู้อำนาจทางการเมือง ความรู้ความหมายทางการเมือง และความรู้
 บรรทัดฐานทางการเมือง ซึ่งความแลกเปลี่ยนทางการเมืองในมิติของความรู้อำนาจทางการเมืองที่
 เกิดขึ้นและยังคงดำเนินอยู่ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ได้สะท้อนภาพการเมืองไทยในระดับหนึ่งว่า ตลอด
 ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา แม้สภาพการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปมากเพียงใด แต่ทว่าชนชั้นกลาง
 ยังคงมีความรู้สึกที่ตนเองไม่สามารถที่จะมีอำนาจ ไม่สามารถมีอิทธิพลในการจัดสรรอำนาจหรือ
 คุณค่าใดๆ ในสังคม และมีผลทำให้คนไม่มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง
 สะท้อนภาพการเมืองได้ว่ายังไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่นเดียวกันความ
 แลกเปลี่ยนทางการเมืองในมิติของความรู้ความหมายที่เกิดขึ้นอาจนำไปสู่ผลที่รุนแรงกว่านั้น
 เพราะหากประชาชนรู้สึกที่ตนเองไม่สามารถที่จะทำนายถึงผลของการกระทำของตนได้แล้ว การ
 ไม่กระทำการใดเสียเลยอาจดีกว่าซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะนำไปสู่การเพิกเฉยและการยอมจำนนต่อ
 สิ่งต่างๆ ดังที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความรู้สึกเบื่อหน่ายการเมือง ไม่อยากไปเลือกตั้ง เพราะ
 เห็นว่าการเมืองมีแต่ความแตกแยก แย่งชิงอำนาจ ทำให้ประชาชนรู้สึกสับสนวุ่นวาย ซึ่งความรู้สึก
 เช่นนี้ย่อมส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้หยุดชะงักหรือถดถอยลงในแง่ที่ว่า
 คนเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมและยอมจำนนต่อสิ่งต่างๆ ที่ผู้ปกครองจัดหาให้ และนำไปสู่
 วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้าที่ทุกคนยอมจำนนต่อการปกครอง อย่างไรก็ตาม ในทัศนะของ
 ผู้วิจัยมองว่าวิกฤตการเมืองไทยในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่ผ่านมา อาจมองได้ว่า
 เป็นอีกขั้นหนึ่งของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องมาจากว่า สังคมได้เห็นภาพของการ
 แสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างชัดเจนนำไปสู่การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและ
 แสดงออกทางการเมืองในอีกรูปแบบหนึ่ง คือความแตกต่างทางด้านความคิดและอุดมการณ์จน
 นำไปสู่การต่อสู้ในเชิงสัญลักษณ์ และในขณะเดียวกันวิกฤตดังกล่าวก็จะกลายเป็นบทเรียนของ
 ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยต่อไปในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแทนที่สังคมจะเพิกเฉย
 หรือยอมจำนน คนในสังคมกลับควรจะต้องมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน

ภาครัฐก็ควรต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญก็ควรให้สามารถกระทำและเป็นไปได้จริงในเชิงปฏิบัติเพื่อหาจุดกึ่งกลางระหว่างทุกฝ่าย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องตัดผลประโยชน์ส่วนตนออกไปให้ได้ด้วย นอกจากนี้ก็ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาทั้งทางด้านกลไกและตัวระบบแล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่ละเว้นไม่ได้ก็คือ ปัจจัยด้านบุคลากร จากเหตุผลที่กล่าวไปแล้วว่าเป็นประเด็นปัญหาสำคัญต่อการบังคับใช้กฎระเบียบของสังคม จนนำไปสู่การเกิดความรู้สึกไร้บรรทัดฐานทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยมีพื้นฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ ทำให้ส่งผลต่อปัญหาด้านความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องมีการปลูกฝังและปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่กำลังพัฒนาไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองนั่นเอง

5.2.5 จากผลการวิจัยนั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงผลจากความแปลกแยก ซึ่งกล่าวในงานเขียนของ Halim ว่า หากเรานิยามความแปลกแยกว่าเป็นแนวโน้มด้านทัศนคติซึ่งเกิดจากความแตกต่างระหว่างความเป็นจริงและโลกที่ดำรงอยู่กับสังคมอุดมคติและโลกที่พึงปรารถนา ดังนั้น ผลลัพธ์ของความแปลกแยกจึงสะท้อนออกมาในรูปแบบพฤติกรรมหรือการกระทำใดๆ บนเส้นต่อเนื่องที่เชื่อมโยงกันระหว่างขั้วของการถดถอยกับการเข้าเกี่ยวข้องคือบุคคลผู้แปลกแยกอาจจะกระทำตัวแบบถดถอยออกจากขอมกระทำตาม หรือแม้แต่เป็นฝ่ายลงมือกระทำกับระบบสังคมที่เขารู้สึกแปลกแยก เพื่อลดช่องว่างระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงกับโลกแห่งอุดมคติ โดยทั่วไปผู้ถดถอยจะถูกจัดให้อยู่ปลายสุดของขั้วเพราะบุคคลผู้แปลกแยกมีแนวโน้มที่จะถอนตัวออกจากระบบสังคมมากกว่ายอมทำตามหรือตอบโต้กลับ บางคนอาจพยายามหลบหลีกเพื่อหนีการเผชิญหน้า การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือความฝักใฝ่ผูกพันใดๆ สำหรับพวกเขาแล้วถือว่าการเกี่ยวข้องไม่ว่ากรณีใดๆ ล้วนแต่เป็นอุบัติเหตุและความโชคร้าย วิธีการถดถอยอีกบางประการ เช่น การย้อนกลับไปหาอดีต หรืออาจจะหมกมุ่นอยู่กับความตื่นเต้นในปัจจุบันและแสวงหาความพึงพอใจเฉพาะหน้า เป็นต้น พวกเขาอาจใช้วิธีการเช่นนี้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาและความวิตกกังวลต่างๆ พวกเขาอาจพยายามหนีความจริงด้วยการเติมเวลาที่ว่างเปล่าให้เต็มไปด้วยสิ่งฉาบฉวย เช่น การเฝ้าดูโทรทัศน์ หรือขับรถตระเวนไปอย่างไร้จุดหมาย แต่สำหรับคนที่แปลกแยกอย่างรุนแรงที่สุดนั้น ชีวิตอาจเป็นสิ่งที่เขาไม่สามารถทนได้อีกต่อไปแล้ว การมองชีวิตนั้นเป็นเรื่องไร้ความหมาย และการฆ่าตัวตายเป็นทางออกที่ดีที่สุด ส่วนผู้ที่แปลกแยกในระดับน้อยกว่า อาจจะมีลักษณะเฉื่อยชา และเฉยเมย และผู้คนที่เฉื่อยชาในปัจจุบัน สำหรับพวกเขาแล้ว ทุกสิ่งแทบไม่อาจจะกระตุ้นหรือสร้างความกระตือรือร้นให้เขาได้เลย ในส่วนนักกิจกรรม ซึ่งเป็นผู้แปลกแยกที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการกระทำและการปฏิบัติใดๆ โดยมุ่งเปลี่ยนระบบ พวกเขามีแนวโน้มที่จะต่อต้านคัดค้านสิ่งใหม่ๆ เช่น สมาชิกของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปสังคม นักกิจกรรมเหล่านี้อาจเป็นผู้ขับไล่ความเลวร้าย

หรือแก้แค้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ที่ขับไล่ความเลวร้ายจะเป็นผู้ที่พยายามไปให้พ้นจากความแปลกแยกและเปลี่ยนโลกเพื่อสิ่งที่ดีกว่า โดยการสร้างสรรค์ความหวังความรัก ความรู้ สติปัญญาและความกล้าหาญ โดยที่พวกเขาจะเสนอภาพความคิดและวิธีการเพื่อปกป้องตัวพวกเขาเองและคนอื่นจากความเศร้าเสียใจ ส่วนผู้ที่แก้แค้นจะเกี่ยวกับกิจกรรมที่มุ่งทำลายล้างระบบมากกว่าที่จะปรับปรุงระบบ แต่ก็ยังไม่มีเส้นแบ่งที่แน่นอนระหว่างคนสองกลุ่มนี้ในส่วนของพวกยอมทำตามนั้น ซึ่งมักแสดงออกถึงความยินยอมต่อหน้าสาธารณชนมากกว่าแสดงออกตามความรู้สึกส่วนตัวจริงๆ

เนื่องจากอาจเป็นความคาดหวังจากข้อเรียกร้องของระบบ และอาจจะผูกพันกับการกระทำโดยมีความสนใจหรือค่านิยมสนับสนุนไว้ก่อนแล้ว กลุ่มนี้ส่วนมากเป็นกลุ่มคนที่จริงจังและยึดแนวปฏิบัติเป็นหลัก รวมทั้งไฝหาสถานภาพแต่ไร้อำนาจ ซึ่งจากความหมายดังกล่าว เมื่อนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมและทำให้สัมพันธภาพของกลุ่มตัวอย่างแล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนกว่า 2 ใน 3 มีแนวโน้มทัศนคติที่เอนเอียงไปข้างของการถดถอยมากกว่าการเข้าเกี่ยวข้อง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างจะมีพฤติกรรมในลักษณะกระทำตัวแบบถดถอยออกจากยอมกระทำตาม มากกว่าการเป็นฝ่ายลงมือกระทำหรือโต้ตอบกับระบบสังคม ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นว่ามียุทธศาสตร์จำนวน 1 คน ที่อยู่ในภาวะของการเข้าไปเกี่ยวข้องและโต้ตอบกับระบบ นั่นก็คือ ผู้ที่ตัดสินใจเข้าร่วมการประชุมทางการเมืองกับฝ่ายเสื้อแดงและได้เข้าไปร่วมประท้วงรัฐบาล โดยมีความหวังว่าการประท้วงดังกล่าวจะเป็นสารส่งไปถึงรัฐบาล เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างความเป็นจริงกับสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เป็น ก็คือการพยายามให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหาและแก้ไขความเดือดร้อนให้กับกลุ่มตน ประเด็นนี้เชื่อมโยงกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งหากใช้แนวการแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Almond และ Powell และบุญเรือง บุรศักดิ์ และสุขุม นวลสกุล แล้ว จะพบว่าการมีส่วนร่วมดังกล่าวจัดอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เพราะว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในรูปแบบของการเดินขบวนประท้วง ซึ่งแสดงถึงว่าประชาชนในการไม่เห็นด้วยกับการดำเนินงานของรัฐบาล และเมื่อเวลาผ่านไปแล้วยังคงไม่ได้รับการตอบสนองก็จะนำไปสู่การก่อความวุ่นวายทางการเมืองและการใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน ดังที่เราพบเห็นในวิกฤตการเมืองเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าวิกฤตทางการเมืองดังกล่าวก็มีสาเหตุมาจากความแปลกแยกทางการเมืองของประชาชนด้วยนั่นเอง

5.2.6 หลังจากการที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลมาทั้งหมด พบว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์การเมืองที่เกิดการแบ่งแยกทางความคิดออกเป็นเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน โดยกล่าวว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นถือว่าการต่อสู้ทางอุดมการณ์ที่แตกต่างกันภายในสังคมจนเกิดการแบ่งแยกในเชิงสัญลักษณ์เป็นสีต่างๆ และสถานการณ์มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความแตกแยก

ของคนในสังคม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นประเด็น คือ 1 กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในสถานการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่มีความกังวลที่ไม่ต้องการให้เกิดความรุนแรงในสังคมไทย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับได้กับการมีความคิดที่แตกต่างได้ในสังคมไทย แม้ว่าจะมีการแบ่งออกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจนก็ตาม เพราะเข้าใจถึงลักษณะของสังคมประชาธิปไตยที่ยอมรับได้ในความแตกต่างทางด้านความคิด แต่กลุ่มตัวอย่างมีความกังวลในเรื่องของสถานการณ์ที่มีแนวโน้มจะยังไม่จบลงง่ายๆ

ประเด็นต่อมา กลุ่มตัวอย่างยอมรับถึงความแตกต่างทางอุดมการณ์ แต่ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการให้เกิดความรุนแรง เกิดการปะทะระหว่างฝ่าย เพราะแต่ละคนก็ต่างมีอุดมการณ์ที่ต่างกันอย่างชัดเจน ต่างฝ่ายต่างมีจุดยืนทางความคิดที่ต่างหากัน ซึ่งจุดนี้เอง ผู้ให้สัมภาษณ์เกรงว่าจะเป็นการจุดอ่อนไหวมากต่อการที่จะใช้ความรุนแรงเพื่อล้มล้างอีกฝ่ายที่มีความคิดเห็นที่ต่างหากัน เพราะฉะนั้นแล้วในสังคมที่เป็นประชาธิปไตย ความแตกต่างทางความคิดจึงเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในสังคม หากแต่ความแตกต่างทางความคิดนั้นจะต้องอยู่ภายใต้บริบทของกฎหมาย และการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของกลุ่มอื่นๆ ที่มีความเห็นที่ต่างหากันออกไปด้วย ก็จะไม่ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคมไทย ท้ายที่สุดผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต้องการให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ให้ระบบจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น และให้แต่ละฝ่ายรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายโดยไม่ยึดติดกับผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

และจากคำถามที่ผู้วิจัยได้สอบถามต่างๆ มีจุดน่าสนใจอยู่ที่ภาพรวมผู้ให้สัมภาษณ์นั้นเลือกที่จะแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่แสดงความคิดเห็นที่เข้าใจสถานการณ์การเมืองที่เกิดขึ้น และแสดงความห่วงใยต่อสถานการณ์การเมืองที่มีแนวโน้มจะนำไปสู่ความแตกแยกในสังคม ตรงจุดนี้เองที่สะท้อนว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความสนใจการเมือง และในอีกแง่หนึ่งการตอบคำถามของผู้วิจัยก็เป็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอีกช่องทางหนึ่งด้วย แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางท่านเลือกที่จะไม่แสดงความคิดเห็นหรือมีบางท่านที่แสดงความคิดเห็นอย่างสุดโต่ง หรือรุนแรง ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนี้ เพราะอาจเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นของตนนั้นอาจไม่ก่อให้เกิดผลอะไรต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือมองในอีกแง่หนึ่งเป็นไปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความสนใจในสถานการณ์การเมืองแต่ไม่ต้องการแสดงความคิดเห็นใดๆ เพราะผู้ตอบอาจจะเห็นว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว และไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนเองอย่างชัดเจน กล่าวคือ เรื่องใดที่ไม่มีผลประโยชน์โดยตรงกับตนเอง ผู้นั้นก็เลือกที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว หากแต่เป็นเรื่องใดก็ตามที่มีผลกระทบต่อตนเอง ผู้นั้นก็เลือกที่จะให้ความสนใจเช่นกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 สำหรับการทำให้วิจัยครั้งต่อไปนั้น อาจทำการศึกษาถึงประชากรในกลุ่มอื่นๆ ซึ่งหมายความรวมถึงชนชั้นอื่นๆ ด้วย เพราะแต่ละกลุ่มถือว่ามีค่านิยมในแง่ต่างๆ กัน และการเคลื่อนไหวของแต่ละกลุ่มก็ย่อมส่งผลกระทบต่อรูปแบบที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและภาครัฐในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นอาจทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบซึ่งจะให้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐด้วย

5.3.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าชนชั้นกลางเริ่มมีความแปลกแยกทางการเมืองเกิดขึ้นและอาจส่งผลสืบเนื่องไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจต่อไปว่านั่นหมายถึงการส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยด้วย ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้นและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะข่าวสารทางราชการ รัฐไม่ควรครอบงำสื่อสาธารณะ ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารความถูกต้อง และทำงานอย่างสร้างสรรค์ เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้ง เพื่อเป็นการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุน รมรงค้ำให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งให้เห็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยว่า มีประโยชน์อย่างไรหากใช้สิทธิหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ แล้วจะเสียสิทธิประโยชน์อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นการรักษาไว้ให้เป็นรูปธรรม ทั้งในเรื่องสิทธิในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง